

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. 3. Potentia agendi ad extra in Deo est etiam extensivè infinita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

ARTICULUS VIII.

Utrum Deus sit omnipotens.

NOta ex S. Thoma hic q. 25. a. 1. in O. Duplex est potentia, passiva scilicet & activa. Potentia passiva est in ente capacitas recipiendi perfectionem aliquam, vel per actionem propriam, vel per actionem alterius agentis in ipsum. Unde quod habet potentiam passivam, qua tale imperfectum est: caret enim aliqua perfectione, cuius capax est. Item perfectibile est, cum possit acquirere novam aliquam perfectionem, qua nunc est perfici. Item mutabile est, quia potest moveri, & per motum pertinere ad aliquid intrinsecum, ad quod non pertinebat antea. Hinc ex pluribus capitibus repugnat Deo potentia passiva: est enim, ut dicit S. Thom. loc. citato, *actus purus, & simpliciter & universaliter perfectus*. Est etiam summe incommutabilis, & ita est incapax omnis motus, novaeque perfectionis acquirendae, ac proinde omnis potentialitatis & perfectibilitatis expers.

Potentia activa subdividitur in activam ad intra, & activam ad extra. Potentia activa ad intra dicitur ea, quae producit, vel producere potest terminum immanentem principio producenti; quia aut in eo recipitur ut forma in subiecto, aut cum eo ejusdem est numero substantiae. Dari ejusmodi potentiam activam in Deo, probat trinitas personarum divinarum, quarum prima generat secundam; item prima & secunda spirant tertiam; sic tamen, ut una sit & eadem numero substantia trium personarum. Unde secunda dicitur immanere primae, à qua generatur, & tertia immanere primae & secundae, à quibus spiratur. Potentia activa ad extra est ea, quae producere potest terminum, principio producenti extraneum, & ab eo distinctum realiter secundum naturam, quatenus naturam habet vel numericè, vel etiam specificè diversam. De potentia autem hoc secundo modo activa hic agitur, & quaeritur utrum sit, & quanta sit in Deo?

RESPONSIO I.

In Deo est vera & propriè dicta potentia activa.

Prob. 1. ex Scriptura. Nam dicitur Paralip. lib. 1. c. 29. *Tu dominaris omnium. In manu tua virtus & potentia*, Et Plal. 105. *Quis loquetur potentias Domini?* Et Job. c. 13. *Contra solum, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam.* 2. Ex S. Thoma art. citato in O. ubi ita loquitur: *Duplex est potentia: scilicet passiva, qua nullo modo est in Deo; & activa, quam oportet in Deo summe ponere. Manifestum est enim, quod unumquodque secundum quod est actu & perfectum, secundum hoc est principium activum alicujus... Deus autem est purus actus, & simpliciter & universaliter perfectus... Unde sibi maxime competit esse principium activum.* 3. Ratione. Nam 1. potentia agendi ad extra est perfectio. Ut enim ait S. Doctor, *unumquodque secundum quod est actu & perfectum, secundum hoc est principium activum alterius.* Et verò, ut dicit adhuc idem Doctor Angelicus, sicut imperfecti & deficientis ut sic est pati: *Patiatur, inquit, unumquodque secundum quod est deficiens & imperfectum; ita & perfecti ac valentis ut sic est agere.* 2. Potentia agendi ad extra, seclusis imperfectionibus quibuscum reperitur in rebus creatis, est perfectio simpliciter simplex, quia est melior ipsa, quam non ipsa: neque enim à subiecto suo excludit aliam perfectionem meliorem, aut aequalem. Atqui omnes omnino perfectiones simpliciter simplices reperiuntur in Deo formaliter: cum sit ens, quo nihil melius cogitari potest. Ergo, &c.

RESPONSIO II.

Potentia agendi ad extra in Deo est intensivè infinita.

Prob. Illud est intensivè infinitum, quod est infinitè simpliciter excellentiae & eminentiae in suo genere. Atqui talis est in Deo potentia agendi ad extra. Ergo, &c. Major patet. *Prob. min.* Potentia agendi ad extra in Deo proportionatur essentiae divinae: nam essentiam divinam consequitur ut ejus proprietas. Atqui essentia divina est infinitè simpliciter excellentiae & eminentiae in

ratione essentiae. Ergo, &c. Similiter potentia agendi ad extra in Deo est infinitè simpliciter excellentiae & eminentiae in ratione potentiae activae. *Prob. min.* Nam essentia supremi entis non potest non habere infinitam simpliciter excellentiam & eminentiam in sua ratione. Necessè enim est supremum ens per id infinitè simpliciter excellere & eminere omnibus aliis entibus, per quod primo constituitur, & distinguitur ab omnibus aliis entibus. Præterea, illud habet infinitam simpliciter excellentiam & eminentiam in sua ratione, quod constituit supremum & perfectissimum gradum existendi. Atqui essentia divina constituit supremum & perfectissimum gradum existendi, nempe gradum existendi à se. Ergo, &c. Ex his.

Confirm. Resp. Essentia divina est infinitè simpliciter excellentiae & eminentiae in ratione essentiae. Ergo & potentia agendi ad extra in Deo in ratione potentiae. Conseq. probatur. Essentia divina est infinitè simpliciter excellentiae & eminentiae, quia est planè independens in existendo: nam omnibus aliis essentis possibilibus infinitè simpliciter excellit & eminet, quia est existens à se, sive quia est plenissima sufficientia ad existendum. Atqui potentia agendi ad extra in Deo est pariter independens in operando. Nam si Deus est independens in essendo, est etiam independens in operando. Modus enim operandi saltem quoad hoc sequitur modum essendi. Et verò qui fieri posset, ut ens, quod sibi sufficit ad existendum, non sibi sufficeret ad operandum? Ergo potentia agendi ad extra in Deo est pariter infinitè simpliciter excellentiae & eminentiae in ratione potentiae. Tam enim est excellens in ratione potentiae, independenter agere, quam excellens est in ratione essentiae, independenter esse.

RESPONSIO III.

Potentia agendi ad extra in Deo, est etiam extensivè infinita.

Prob. Potentia extensivè infinita dicitur, quae non habet terminum in effectibus ab ipsa producibilibus. Atqui talis est in Deo potentia agendi ad extra. Ergo, &c. *Prob. min.* Illa potentia non habet terminum in effectibus, ad quos se extendere potest, quae potest sive successivè, sive etiam simul & eodem tempore producere effectus non solum plures & plures in infinitum intra eandem speciem, & solo numero differentes, sed etiam sive accidentaliter, sive specificè perfectiores & perfectiores in infinitum. Atqui haec omnia potest potentia activa Dei: cum sit intensivè infinita, & tantum excellat omnibus potentiis creatis possibilibus, quantum essentia divina excellit omnibus essentis creatis, quae possibiles sunt; & ita sicut essentia divina excellentia sua superat essentias creatas possibiles, perfectiores & perfectiores in infinitum, ita potentia activa Dei potentias creatas possibiles, perfectiores & perfectiores in infinitum superat excellentia & eminentia sua. Talis autem potentia manifestè plus potest, quam possent potentiae creatae, non solum plures & plures in infinitum intra eandem speciem, sed etiam perfectiores & perfectiores in infinitum, sive accidentaliter, sive substantialiter. Ergo, &c.

Dices. Potentia agendi ad extra in Deo non est infinita in genere entis. Ergo non continet eminenter omnes effectus possibiles. Ergo non est infinita. R. Potentiam agendi ad extra in Deo posse sumi dupliciter; realiter scilicet, & praecisivè. Sumpta realiter est infinita in genere entis; nam sic sumpta est ipsa substantia divina, quae est Deo forma operandi ad extra. Unde sumpta realiter, omnes effectus possibiles continet eminenter. Potentia agendi ad extra in Deo, sumpta praecisivè, non est tota substantia divina, sed solum pars virtualis illius: est enim tantum unum attributum divinum nostro modo concipiendi fluens vel immediatè, vel saltem mediatè ab aeternitate: cum substantia divina sit collectio omnium attributorum divinarum. Unde potentia agendi ad extra in Deo praecisivè sumpta, non est infinita in genere entis, sed solum pars virtualis hujus infinitudinis. Est tamen infinita tum intensivè tum extensivè in genere potentiae, quia est infinitè excellentiae propter suam independenciam, & se extendit ad omnes omnino effectus possibiles. Ad quod non requiritur, ut in illo statu praecisivo, in quo

quo est, contineat illos eminenter; sed sufficit ut nostro modo concipiendi suat ab hac continentia eminentiali, quæ reperitur in eodem subjecto: nisi tamen quis malit dicere, continentiam eminentialem effectus, & potentiam producendi effectum, differre inter se voce tenus. Tunc enim potentia operandi ad extra in Deo erit etiam in sensu præcisivo continentia eminentialis omnium omnino effectuum possibilium.

Ex his sic argumentor breviter. Potentia agendi ad extra in Deo, etiam præcisivè sumpta, vel est continentia eminentialis omnium effectuum possibilium; vel nostro concipiendi modo suat ab illa; vel denique cum illa in eodem subjecto conjuncta est, fluens æquè primò ex communi fonte, nempe ex aseitare. Ergo etiam præcisivè sumpta, extendit se ad omnes effectus posibles. Ad hoc enim planè sufficit, ut agens, cujus est hæc potentia, revera eminenter contineat omnes effectus posibles.

Dices iterum. Deus non potest producere effectum infinitum. Item potentia Dei exceditur ab ejus scientia: nam Deus plura cognoscit, quam potest facere. Ergo potentia agendi ad extra, quam habet Deus, non est infinita. *R.* negando consequens. Nam 1. licet Deus non possit producere effectum infinitum, quia effectus infinitus est chymera, & ad chimeram non potest dari vera potentia; at producere potest effectus finitos plures & plures, ac perfectiores & perfectiores in infinitum, quod cadere non potest in potentiam finitam. 2. Scientia Dei non excedit ejus potentiam intrinsicè; quia in Deo potentia agendi ad extra tantam habet excellentiam & eminentiam, quantum habet scientia; & sicut scientia extenditur ad omnia scibilia, ita potentia extenditur ad omnia possibilia, seclusis imperfectionibus: quamvis scibilia plura sint respectu Dei, quam possibilia, & ita objectum scientiæ divinæ quoad numerum excedat objectum potentiæ, quod non restringit potentiam divinam: nam posse facere mala, est potius impotentia, quam potentia; vel si vis, non est potentia, nisi cum addito diminutive, nempe potentia defectibilis. Unde non posse facere mala, non est impotentia provenit in Deo, sed ex potentiæ excellentia & eminentia.

RESPONSIO IV.

Deus est omnipotens. S. Th. q. 25. a. 3.

Prob. 1. Ex Script. Genes. c. 17. dicitur: *Ego Deus omnipotens.* Et Matth. c. 19. *Apud Deum omnia possibilia sunt.* 2. Ex Symbolo Apostolico & Nicæno, in quibus profiteamur nos credere in *Deum Patrem omnipotentem.* 3. Ex Symbolo Athan. ubi dicitur: *Omnipotens Pater, omnipotens Filius, &c.* 4. Ex S. Augustino, lib. 26. contra Faustum c. 5. *Ille planè, inquit, omnipotens verè solus dicitur, qui verè est, & a quo solo est, quidquid aliquo modo est, vel spirituale, vel corporale.* Deus autem verè est præ ceteris rebus omnibus existentibus, quia est à se, & cum summa necessitate essendi, & ipse solus, ut fides docet, rerum omnium, sive spiritualium sive corporearum, creator est. Est autem omnipotens, ut subdit S. Doctor, quia *universa creatura sua utitur ut ei placet*: hoc enim sufficientissimum omnipotentia indicium est. Idem omnipotentia divinæ argumentum affert S. Doctor, in Enchiridio c. 96. ubi de Deo loquens hæc habet: *Cui proculdubio quàm facile est, quod vult, facere; tam facile est, quod non vult, esse non sinere. Hoc nisi credamus, periclitatur ipsum nostræ fidei confessionis initium, quia nos in Deum Patrem omnipotentem credere confitemur. Neque enim veraciter ob aliud (signum videlicet) vocatur omnipotens, nisi quia quidquid vult, potest, nec voluntate cujuspiam creature voluntatis omnipotentis impeditur effectus.*

Prob. 2. Ratione. Quia illud agens rectè dicitur, & est omnipotens, quod potest facere illud omne, quod non implicat contradictionem, & fieri potest absque ullo defectu operantis. Quid enim ampliùs requiras ad rationem omnipotentia? Atqui Deus potest, quidquid non implicat contradictionem; nec, ut sit, requirit imperfectionem, & defectum in operante. Nam hoc

posse est perfectio melior ipsa, quàm non ipsa, & manifestè includitur in idea entis, quo nihil melius esse & cogitari potest. Et verò si Deus non posset aliquid, cui non repugnat esse absque ullo defectu agentis, facile cogitaretur aliquid melius Deo, illud nimirum quod præter alia omnia, quæ potest Deus, posset etiam illud, quod Deus non posset, & nullam tamen in sua causa imperfectionem, nullum defectum exigeret. Præterea, si Deus non potest, quidquid non implicat contradictionem, ut sit, & potest esse sine ullo defectu agentis, non potest simpliciter de eo dici, quòd universa creatura sua utatur, ut ei placet, quòd quidquid vult, potest; quòd nullius creature voluntate, voluntatis divinæ impediri possit effectus. Atqui hoc manifestè repugnat non solum authoritati S. Augustini, sed etiam Scripturis, & ideæ supremi entis, ac rerum omnium factoris. Ergo, &c.

Dices. Deus non potest facere, ut præterita non fuerint. Item non potest peccare. Ergo non est omnipotens. *R.* n. conseq. Nam 1. præteritum esse & non fuisse implicat contradictionem. Sic implicat contradictionem, Socratem sedisse & non sedisse, sicut contradictionem implicat, Socratem sedere & non sedere. Unde posse facere, ut præterita non fuerint, non est de ratione omnipotentia, ad quam planè sufficit potentia faciendi illud omne, cui non repugnat esse absque ullo defectu operantis; nec extendi potest ad ea, quæ contradictionem involvunt: cum ad talia non detur vera potentia, non propter defectum virtutis in agente, sed propter intrinsecam eorum ineptitudinem ad essendum. *Ea, inquit S. Thomas in O, qua contradictionem implicant, sub divina omnipotentia non continentur, quia non possunt habere possibilitatem rationem. Unde convenientius dicitur, quòd ea non possunt fieri, quàm Deus ea non possit facere.* 2. Cum peccare sit deficere, & contra rationem omnipotentia sit, quòd sit potentia defectibilis; ad hoc ut Deus sit omnipotens, non requiritur, ut possit; imò verò requiritur, ut non possit peccare. *Peccare, inquit S. Thomas ad 2. est deficere à perfecta ratione. Unde posse peccare est posse deficere in agendo, quòd repugnat omnipotentia. Et propter hoc Deus peccare non potest, quia est omnipotens.*

Quæres 1. Utrum Deus possit facere plura, vel alia, quàm re ipsa facit.

Nota. Duplex distingui potest in Deo potentia: una absoluta, & altera ordinaria, seu ordinata. Potentia absoluta est potentia secundum se præcisè considerata, & consequenter, ut soluta ab omni lege, seu decreto divino, quo applicetur & alligetur ad certum ordinem rerum. Potentia ordinaria seu ordinata, est eadem potentia, ut conjuncta voluntati divinæ, & quasi alligata decreto divino, à quo applicatur & determinatur ad certarum rerum executionem. Hoc præsupposito,

R. Deum non posse potentia ordinaria plura vel alia facere, quàm facit; at posse potentia absoluta.

Prob. 1. pars. Ut Deus possit potentia ordinaria plura vel alia facere, quàm facit, requiritur ut possit vel mutare decretum, vel contra illud agere. Nam si neutrum potest, non potest alia exequi, quàm quæ ab æterno decrevit; non potest, inquam, non propter defectum virtutis ad agendum alia, sed propter immobilitatem & efficaciam voluntatis divinæ, sine cujus imperio & applicatione impossibile est potentiam divinam quidquam exequi. Atqui neutrum potest Deus. Non primum. Alioqui cadit in Deum ignorantia, vel levitas. Non secundum: quia repugnat Deum agere, nisi quod vult agere. Ergo, &c.

Prob. 2. pars. Nam, ut probatum est, potentia agendi ad extra in Deo, est extensivè infinita, & consequenter valet ad plura & plura, ac perfectiora & perfectiora in infinitum. Item Deus est omnipotens, & consequenter potest id omne, cui non repugnat esse absque defectu in agente. Iis autem rebus, quas Deus facit, comprehendere id omne, cui non repugnat esse absque defectu in agente, nugatorium est, & manifestè falsum. Cum enim omnis creatura sit quædam imitatio ac participatio perfectionis divinæ, necesse est crea-